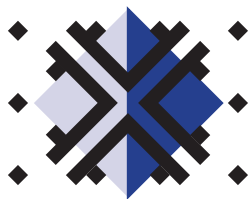

Хӑнты ясӑң

Основана
1 ноября 1957 года

09.10.2025
№19 (3679)

Вана пелка ювум ёх хӑтл пида!

Округ вана пелка ювум шуши мир тӑхи кӑща хӑ Александр Константинов
ёмӑңхӑтл пӑта ям ясӑт китл. Л. Гурьева вӑюм хур

Округ кӑщаев
вӑнлӑты ёха ям
ясӑң лупӑс

» 3

Мойң хуятӑт тунты
эвӑлт пурмӑсӑт
верты вӑнлӑсыйт

» 6-7

Ай хопӑтн
кӑсты вер
лавӑлды мосл

» 10

Мирев вәлупсы ямәлты щира рәпитләт

Лыпәт хойты тыләш 22-24-мит хәтләтн Ёмвошн округ дума депутатәт лўң рўтыщәты хәтләт юпийн ийха вәйтантийлсәт, арсыр мосты поступсәт әхтыин рәпитсәт, ләдн округ мир вәлупсы лавәлты па ямәлты.

Шуши мирәт вәлупсы лавәлты щира

Шуши мирәт Ассамблея депутатәт лыпәт хойты тыләш 22-мит хәтләдн әк-тәшийлсәт. Лыв мирхотн хәлум поступсы нух вантсәт. Округ вухәт лўң-қатты па ортты департамент кәщә ләңқәр не Светлана Попкова депутатәт едпийн путәртәс, хутыса округ бюджет щира верум поступсы йилпатсы, муй арат вух шуши мирәт вәлупсы лавәлты щира округ бюджет эвәлт мәнл, «Хәнты ясәң» па «Луима сэрипос» газетайңәлўвн айкеләт хәншты әх тыләш вухдал вәна верты оләңән па па мосты верәт оләңән.

Щи юпийн округ социальной верәт тәты департамент кәщә ләңқәр не Ирина Молданова ясәң тәс, хутыса айлат әңкет-әшет вухәтн нәтлдыйт. Вантә, вәнт кәртәтн вәлты шуши мирәт нявремәт сема питты пурайн нәтупсы вухн мәлдыйт. Сыры щи вухн мәсыйт тәп щи хуятәт, хуйтат «Реестр ТТП» нәмпи нәпека хәншман вәлдәт. Вәнт шушетн вәлты итәх хуятәт щи нәпека ән хәншсыйт, щирн щи вухәтн ән мәсыйт. Интәм йилуп поступсы щирн вәнт шушетн вәлты иса әңкет няврем сема питты пурайн щи нәтупсыйн мәты питлдыйт.

Щәлдат мирхотн ясәң мәнәс, шуши мирәт мосты пурайн юридической верәт әхтыин тәрум пәта нәтлдыйт. Интәм щи поступсы йилпатлы, лыв вўды лавәлты, лавәт енмәлты, вой па хўл вәлпәсләты,

воньшумутәт әкәтты па па верәт әхтыин юристәт пида путәртты па мосты верәт оләңән иньщәсты щир тәйләт. Мирхотн уша йис, шеңк шимл шуши хуят юридической щирн нәтлы, алпа, щи нәтупсы оләңән лыв ән вәйтләт.

Округ дума мирхот

Лыпәт хойты тыләш 24-мит хәтләдн депутатәт 48-мит мирхота әктәшсәт. Округ дума кәщә Борис Хохряков лупәс, ешавәл, лыв 2026-мит па елды 2027-2028-мит олә-та миюм округ бюджет оләңән путәртты питләт. Щит верләт щиты, ләдн округевн вәлты мир яма, тәлаңа ат вәсәт, мет оләңән лыв СВО хушә дәләсты хәята па лыв хотәң әхләдә нәтты питләт.

Лўв лупәс, тәм олн Югра мўев 95 ола йил. Тәта арсыр мирхот вердыйт, хута округевн вәлты хуят, нявремәт, мойң әх мўң мўев йис вәлупсы оләңән уша павәтләт.

Тәм мирхотн депутатәт 2025-мит па елды питты 2026-2027-мит оләта миюм округ вухәт оләңән путәртсәт. 2025-мит олн округ бюджета юхтум вухәт 518,8 млн шойтвуха шимла йисәт, тәруптәты вухәт 13,8 млрд шойтвуха шимла версыйт. Тәм олн округ бюджет дефицит 13,3 млрд вуха шимла йил. Бюджет лыпийн вухәт тәп мосты верәта сукхуптәлдыйт, щит тәм йис дәлә яңхты хәята па лыв хотәң әхләдә нәтты щира,

▲ Ассамблея депутатәт мирхот. dumahmao.ru сайт эвәлт вўюм хур

вевтам хотәт лосәтты па йилуп хотәт омәсты щира, бюджетной тәхетн рәпитты хәннехуятәта тыләш вухдал вәна верты щира, наёмной хотәт омәсты щира.

Вәндтәты верәт тәты департамент кәщә хә Алексей Дренин мирхотн путәртәс, хутыса округев хўватыйн нявремәт па айлат әх вәндтәты верәт мәнләт. Мўң мўевн 763 вәндтәты тәхи рәпитл, 2024-мит олн хәт йилуп хот омәссы, щәта 2 915 няврем вәндтыйлләт. Щи тумпи 3 361 няврем пәта вет әшкола йилпатсы. Югра мўев иса әшколаятн мосты вәндтәты әх рәпитләт, щи вер әхтыин мўң Уральской федеральной округ хўватыйн оләңмит тәхийн вәлдўв. Россия мўев хўватыйн «Вәндтәты верәт» тәхийн цифровой щирәт әхтыин Югра мўев ищи оләңмит тәхийн вәл. 2024-мит олн щи вера мўң мўевн 1 млрд шойт вух мәсы.

Щи юпийн депутатәт нявремәта па лыв хотәң әхләдә нәтты щира вә-

рум поступсы оләңән путәртсәт. Дума кәщә хә Борис Хохряков лупәс:

» Мўң щи поступсы йилпатсўв, ләдн колледжәтн муй университетәтн вәндтыйлты айлат әха нәтты, ләдн лыв сорашәк хотәңа па нявремәңа ат йисәт.

Щи поступсы щирн, 2026-мит ол Ас хәлты тыләш вўш эвәлт вәндтыйлты айлат неңәт оләңмит няврем сема питты пурайн «Югорский семейный капитал» нәтупсыйн мәты питлдыйт. Щи тумпи елды кимит муй хәлмит няврем сема питл ки, лывела па щи щи вухәт холумты рәхл. Айлат әх пәта щит шеңк мосты нәтупсы питл.

Вәндтәты верәт тәты департамент нәпекәт щирн, интәм Югра мўевн 73 шимәш айлат (студенческой) семья вәл. Тәм олн Югорской капитал 184 080 шойт вуха йил.

Путәр хәншәс:

Надежда Рагимова

Ёмвошн округев вошәт, кәртәт эвәлт вәндтәты ёх әктәшсәт. Лыв ёмәңхәтләл пәта «Югра-Классик» хотн етнхот ләшәтман вәс. Вән кәшәйт эвәлт округ губернаторэв Руслан Кухарук, лыв ләңкәр неңәл Елена Майер, округ дума ух хә Борис Хохряков па па хуятәт вәсәт.

Округ кәшәев вәндтәты ёха ям ясәң лупәс

Руслан Кухарук вәндтәты ёха лыв лавәрт па мет мосты рә-патаел пәта вән пәмәшипа ясәң лупәс:

» Тәмхәтл мўң нынана, вәндтәты ёха, әнтә тәп ишәкты непекәт па мевл посәт мойдәты ләңхалўв. Ши тумпи велши нявремәт муй айлат ёх вәндтәты пиньшәты хуятәта вәндтәты, муй ширн нын ар ол рәпитты ёх ши мосты вер тәдаты. Айлат ёха вән хуятәт эвәлт вәндтәйлды мосл! Нын яма па тәса рәпитләты. Ширн округевн вәндтәты вер, әрашты вер, культура па па верәт тәты кәшәйта луплум – ванкўтды нын вәндтум нявремәта па айлат ёха пәмәшипа ясәң путәртаты! Ёмәңхәтл пида!

Интәм округевн 37 шураc вәндтәты хуят рәпитләт. Хәтл мәр нявремәттәйты хәта 92 139 пушхие, ашколайта – 233 363 эви-пух, колледжәта – 38 662 па ВУЗәта 18 007 айлат хуят яңхләт.

Етнхот пурайн округевн нявремәт па айлат ёх яма вәндтәты ёх ишәкты непекәтн па мевл посәтн катлуптәсыйт. Ши күтн Поднавәт кәртәң ашкола кәшә ләңкәр неңә, нявремәт хәнты ясәң вәндтәты неңә Анастасия Евгеньевна Вахата «Почётной грамота» непек мойдәсы. Мўң редакцияев ёх лыв пәтәлә амтәтыләт.

Айкел ләшәтәс:
Людмила Гурьева

А.Е. Вахат

Йилуп ширн айкеләт хәншты вәндтәйлсүв...

Лыпәтхойты тыләш 18-21-мит хәтләтн Ёмвошн медиашкола хушә йилуп ширн айкеләт па арсыр путрәт хәншты вәндтәйлсүв. Шимәш немасыя ашкола Энгельса вош хўлуйн, 45-мит хотн ләшәтман вәл. Щәта университетәт, колледжәт етшуптум айлат ёх, айкеләт әкәтты хуятәт па блогерәт вәндтәйлды веритләт.

Тәм ашкола ләшәтум ёх шимәш так ясәң тәйләт – «Кашәң хәннехә лўв сашл вәйтлўв па йилуп ширн хәншты вәндтәйлўв!».

Мәнум вәндтәты хәрәв «Путәр» немл тәйсәлә. Па вошәт эвәлт юхтум вәндтәты ёх, шит Надежда Зиновьева, Иван Некрасов, Евгений Клещ, Владимир Васкевич (семлы хә) па Яна Загоровская арсыр путрәт яма хәншты вәндтәсәт. Вантә, тәса па арсыр ширн хәншты мосл, ләлн кашәң хуятә әмшә лўңәтты ат вәс. Нәмты мосл, хәннехә па хәннехә па лўв вәлупсәл

оләңән метәмшә лўңәтты.

Ши тумпи Мария Бырдина «Новости в Дзене» путрәл тәслә. Азиз Султанов айкел лупәс, муй вўрн тәмйисн айкеләт ләшәтты ёха «искусственной интеллект» нәтты веритл.

Ши хәтләт пурайн мўң округ кәшәйт хәта яңхсүв па уша версүв, хутыса ЦУР (центр управления регионом) тәхи рәпитл. Шив, неш, кашәң хуят эвәлт арсыр нўшәйт оләңән иньшәсупсәт юхтәйлләт. Щәта рәпатнекәт шитәт арсыр округ департаментәта китләт.

Медиашколаева тәм йис далә эвәлт юхтум хә Дмитрий Аксёнов, вухалә ясәң эвәлт онлайн ширн тулмашәтты шўңк верты хә Денис Вынгилев па округ кәшә хәев айкеләт хәншты не Дарья Ярыгина мойңа юхтәйлсәт. Мўң лыв эвәлтәдә рәпатәйла оләңән иньшәссүв.

Айкел әкәтты рәпата – нумсәң рәпата, ширн ши вер тәты ёха иса пурайн «лавәрт» киникайт па кинайт лўңәтты па вантты мосл, нумсәң юнтупсәт юнтты, әмшә нәмәсты мосл па иса пурайн вәнд-

тәйлды. Ши оләңән мўнева топшитты юнт тәты кәтңән Александр Пархоменко па Александр Новосёлов лупсәңән. «Югра мўвев КВН» вер тәты хә Александр Бабушкин әмәш нях путрәт хәншты вәндтәс. «Центр социальной инженерии» хушә рәпитты хуят Иван Милованов «лавәрт» кина нумсәңа вантты вәндтәс.

Мослупты, кашәң лекция юпийн мўң имухты йилуп ширн путрәт хәншсүв.

Мўң сәмлўв пәта вән амәт вәс – шит «Югра-Классик» хот хушә етнхот вантсүв. Щәта Сретенской ёмәң хот эвәлт икет шеңк хурамәңа па сыяңа арсыр арәт арисәт.

Мўң газетәев лўңәтты ёх, нын ки ши ашколайн вәндтәйлды ләңхалды ки, иса мосты айкеләт **медиа-школа86.рф** сайт хушә уша верты рәхл.

Путәр хәншәс:
Людмила Лонгортва

Ханты ма валума
питсум,
Ма нивал олуп эвие:
Вэнт, Най, Ас
Па ма мухалаёма ар
пираш хуят...

Ём вош рэт эвалт...

Етнхот олңитум пурайн щимаш стихал Алла Иштимирова-Посохова лўңатсалэ. Щи вэйтантапсы лыпат хойты тылаш 25-мит хатлэн «Торум Маа» музейн вэс. Щи етнхот музей рэпатнек Марина Иванова эмша лэщатэс – лўв Алла Романовна эвалт лўв валупсэл олҥан иньщассалэ, мойң не юхлы путартэс па лўңтарла лўңатсалэ.

Лўв лупас, матты ки, лаңшащел Павел Тарасович Костин эвалт там валупсы олҥан уша верты питас. Лўв эвалтэла мўвават, ханнехэйт па лыпи саш халднтты вэндтылэс. Олҥанмит стихл «Ёш патема вантлум» – аңшащел олҥан:

» Нэмлэм, вет талуп эвия вэсум. Аңшащел иньщассалэ, Ём воша манты ланхалэн? Па муй, ма имухты кашащсум. Нэмассум – Ём вош – щит хураман рўщ тарум хотат пила вош. Холн айлтыева мансумн – хўв эш вэс. Марема йис, роман иньщассум, хан юхатлумн? Лўв юхлы манема лупас: «Хилнеңиём, ёш патэна ванта – щит шик вэнт, щит Ас, щит пуслат...».

Алла ведши буквайт вэйтмалн айлтыева ханья лўңтарат ханшты олңитас. Увас мир нявремат арсыр верата вэндтаты тэхийн вэндтийлмалн Алла и пўш стихал пила непек вэшас.

» Мойң не лўв валупсэл олҥан ай тэл. Л. Гурьева верум хур

Щит нарэсты па ариты вэндтум хэ Валерий Соломаха вэйтас. Лўв Аляя йм ясаң лупман ястас, ешавэл Москва хон вош эвалт киникайт ханшты катҥан Игорь Волгин па Татьяна Бэг юхатлэн. Щи вэйтантапсыя яңхты партас.

» Щата Татьяна тэл лўв лўңтарл лўңатты олңитсалэ: «Ма – юх, хот лаңал хуша енумты юх...», ма имухты нэмассум, ма ишимаш стихем тайлум... Щит тэл хэс мултас ол юпийн киникайн тывас», – нэмалмалэ Алла. Ин щи стихл Вера Кондратьева ар иты арийл, мўң там етхотн халднтсўв.

Алла лупас, матты ки, лўв мет сыры па хон пелак Китай па Япония мўвҥан писателятн ханшум путрат лўңатты мосман тайс.

» Юкио Мисимайн ханшум «Сорни тарум хот» путар лўңатмем юпийн ма хўв мар нэмассум. Рўщ писателят эвалт Фёдор Достоевскойн ханшум киникайт лўңатты мосман тайлум. Эхат айлтыева финно-угорской, щалта мўң ханты-вухаль-юрн литератураева юхатсум.

Юрий Вэлла – ма патема мет тынаң писатель, лўв так ясаңдалн ал верат олҥан ханшас, – лупийл Алла Романовна.

Там етнхотн мойң не нэмалмалэ, муй щирн «Хатл» немпи ханты-вухаль мирҥан театр хуша юнтты неңа рэпитас:

» Щата ма яң ол арсыр спектаклятн юнтсум – щит ма патема щўняң пура. Нэмлэм, хутыса Еремей Айпинан ханшум «Любить» путар эвалт Устинья не юнтсум. Щалта Татьяна Молдановайн ханшум «Питы ар» путар хўват Дарья не лаварт валупсэл алсум. Лўв валупсэл хўват нявремал вэшас, ма щи пурайн юнтман лыпийн няврем тайсум, щирн лавартшак юнтты вэс, тэл хуты верты, щимаш мўң рэпатаев.

«Ёш патема вантлум» олҥ киникайл 2019-мит олн етас. Щата и стих 16 финно-угорской ясаңта тулмащтуман вэс. Вухаль мир учёной ими Дина Герасимова лупас:

» Свердловской область Ивдельской район Полуночной картан вухаль

нявремата рэт щирн «Ёш патема вантлум» стих лўңатсум, лывела шеңк мэстас. Щи юпийн кашаң няврем и хурпи ишимаш стих ханшас.

Ханты литературовед не Виктория Сязи ястас:

» Алла йилуп щирн ханшал, лўңтарла эмаш немлал мал, щитат лўңатман юпийн уша йил, муйсар лўв ханнехэ. Халмит «Ма – Тылаш. Ма – Хатл» немпи киникайн лўв ханты-вухаль мирҥан йис путрат иты ханшты олңитас – щит шеңкамаш.

Интэм Алла Иштимирова-Посохова халум киникайла есалсалэ, щит «Ёш патема вантлум» (2019), «Тут нялумн» (2021) па «Ма – Тылаш. Ма – Хатл» (2024), щирн Россия мўвев писателят союза луңас. Лўв эвалтэла уша йис, ешавэл йилуп непекал етл.

Етнхот пурайн мойң ёх Алла Иштимирова-Посохова ар хошум ясаңт лупсат, лэлн елды хураман стихат ат ханшас.

Путар ханшас:
Людмила Шульгина

www.khanty-yasang.ru

Велпәсн вэлты ими

Надежда Петровна Курломкина сема питәс, єнмәс па тәмхәтл вәнта Вән юхан хуца Курломкин кәртән вәл. Лүв әшкола юпийн имухты єнмум мұвада юхды кердәс. Щит велпәсн вэлты ими. Хотәң, єхлад, пунәң, сухәт тыныман вух єша павәтләт, щәлта па воньшумутәт әкәтләт па тыныләт.

Аңкел-ашел – щит Таисия Михайловна па Пётр Васильевич Курломкиннән. Пётр Васильевич – пүпи хот арәт ариты хәннєхә, аңкел па тәс єшәң ими. Надежда Петровна Луиза па Тимур нявремңәл па хиләл пила вәнт кәртән вәлләт. Тәмхәтл вәнта мухәлая вояң-хүләң мосты рәт мұвиел-йиңкиел, щи мұв әрн щи вәлләт.

Надежда ая вәлүм верләл, олаңәң путәртмадн иса пұш лупл, ащел щи кұш моньшәң-путрәң хәннєхә вәс, тәп нявремлала моньш моньщты каш ән тәйс:

» Мұң щимәщ вер тәйлүв, мәта хәннєхә шовәр ух ләл, щи хәннєхә лапәт моньш моньшәл. Мұң ащева нємасыя щи ух щи пунлүв, ат моньшәл. Лүв па иса каш ән тәйл, мәтты хәтләтн ән рәхл моньщты, ух нярты питл. Етн олаңәң па мұң єнтәсман омәслүв, ищи ән рәхл. Хән па

улты пураев йил, щи лавләслүв... Лүв па лупәл, мәтты ат хұва йис, муй па вера улты ләңхал. Тәп ай моньш шәпиет моньшәл, мұң па хуты йм, вән моньш хәләнтты ләңхалүв.

Надежда Петровна ясаңәң:

» Вұды ма ән тәйлүм, велпәслуман щи вәллүм, нюхәс веллүм, щи әрн щи вәллүв. Ин пунәң, сухәт тынәңә йисәт, тәп нюхәс шимла йис. Кұрәң вой па павәтлүм. Сұсн воньшумут әкәтлүв, щит хумәсвәл, сәвупсы, шәмши.

Иньшәссүв, велпәслуман муйсәр верәт мет лавәртәт, лүв лупәс:

» Мәнєма нємәлдә вер лавәрт әнтә. Нюхәс ма пәнтәл хұват хушлєм, щәлта па щорканәт омәсман тәйлүм. Ин щимәщ утәт лапкайн тынылайт, щит юх хушәпәт, щәлта лы-

пийн пәщәрти карты тәйл, вой шәк ән па вантәл. Тәп вәнтэв лавәрт сурта хойс. Юхәт сорты питсәт, мет олаң нохәр юхәт сорсәт. Ин па хәлүм ол кема йис, хәл юхәт па хоп юхәт сорты питсәт, ил рәкәндәт, мухалая ил рәкнум юхәт, велпәсләты пищ әнтә. Тәп вәншет хулна ймәт.

Кұрәң воя Надежда Петровна ампләл пила йңхәл:

» Ма Черныш па Пират нємуп ампләң тәйлүм, 10 ола йисңәң. Ма лынты єнмәлтәсум, тәп и хәтлә йис, аңкел пәрәс. Ма аңки юкана щи вәсум, щит пәта лын хәннєхә пәла сәмәңнәң. Лын лұңәң сема питсәңәң, ола тәп йисңәң, велпәсләты мәнсәңәң. Нюхәсә йма мәнләңәң. Кұрәң воя, мойпара ищи. Тәп мойпара нємәлт хуят ән велпәсләл. Мұң хуты вәнт мұвн вәллүв, щит пәта пүпи пила ван күтн вәйтантийллүв. И пұш хумәсвәл воньщты мәнсум, Черныш амплем пәнәң вұсєм, вантлєм пушхәң пұп эвиє хәншет, ищи хумәсвәл воньшәл. Хәлдєм, амплем хурәтл, хәлдєм, вән вой пәла хурәтл, ма па пушкан пәнәң ән тәйлүм. Шиваләсєм, 300 метра кємн пұп эвиє омәсл, амплем мухалая хурәтман навәрл, пүпиє ма эвәлтєма йира хутләл. Ма ай кємн шәнш тоха мәнты питсум, щәлта амплемн пүпиє йира щи тәсы. Пұп эвиє шешамләл лавләсман вәлләт, щит пәта вана йңхты ән рәхл.

Хән Надежда Петровна иньшәссєв, муйсәр ушхуль муй па әмәщ верәт нумәса питләт, лүв иса ампләл, олаңәң путәртәл:

» Ма ин ампл пушәх вұсум. Пирәщ амплам па вана ән вұды. Щит пәта атәлт щира вәл. Велпәсләты вера ләңхал. Вән амплам нюхәс вәйтләт, лүв мет щи амәтл, алпа, нумсәлн – щит лүв войл. Хән ма вой павәтлүм, мет сырыя щив хәхәлман мәнл.

Лүв верләл олаңәң Надежда па путәртәс, муй вұрн лүв кұрәң вой пушәх пила вәнтәң вәйтантиләс:

» Щи вер Ас нопәтты тыләщн вәс, мұң хопн мәнсүв. Юхан хонәңәң кұрәң вой ими пушхәл, пила шиваләсум. Мұң щив нык вухәлсүв. Кұрәң вой имен хунтас, пушхәл па лодь, мұң пеләва вантәл. Ма нәмәслүм, лүв варсәт хуца єрмәс. Алпа, тәп-тәп сема питәс. Мин щи варсәт эвәлт нух тәлсєв, нәмәслүв, аңкел юхәтл. Лүв па мұң юпєвн хопєв пәла хәхәлман йил, авка иты. Пухема луплүм, хұвашәк түвє, аңкелн вәйтл. Пухемн хұвашәк тәсы па сора хоп пәла хәхәлмәс, вийиє пәлүв юпєлн. Пухем хопә леләс, мәнты питсүв, кұрәң вой пушхиє па мұң юпєвн вәщл. Па щи сәңхума кәлтсүв, лүв ищи нух вұратәс. Иса пұш ән ләңхал мұң эвәлтєва йира мәнты. Щирн вєң хєєвн верашәк хұва тәсы па мұң сора лєлүмсүв, елды мәнсүв.

Мұң Надежда Петровна йм вұща ясаң китлүв, тәлаңә, йма ат вәл, велпәс пәнтәл, уяңә ат вәл.

▲ Надежда Курломкина щи арат хұл веләс. Н.П. Курломкина китум хур

Мойң хуятат тунты эвэлт

Ши вэнлтаты хәр Ёмвошн лыпāt хойты тылāщ 22-27-мит хātлātн вās. Тыв Югра мўев арсыр вошāt па кәртāt эвэлт мойң хуятāt юхтыйлсāt. Округ ремёслайт центр хотн рәпитты ёх ши мирхот верты щира ар ёр пунсāt.

Ши тāхийн рәпитты не Елена Новьюхова путāртās, хутыса дыв ши вэнлтаты хәр верты нумāсн юхātсыйт:

» Мўң мāнум олн нумāсн юхātсыйт, хуты округ мирев тунты пида рәпитты вэнлтаты мосл. Вантэ, хāнты па вухаль мирāt йис пура вўш эвэлт тунты эвэлт анāt, сәнāt па па арсыр пурмāсāt верлāt. Мўң округевн ин шимл хāннехә вэл, хуятат тунты пида йма па тәса рәпитлāt, щирн мўң щимāщ мирхот версўв. Тāмхātл мўң ши вер тәса ваты ёх ийха āкātсўв, ләлн дыв йма ваты верел олāңāн па хуятāта ат путāртсāt. Па олн мўң ищимāщ мирхот верты нумāс тāйлўв, ши пурайн мўң мирева ванлātты питлўв, хутыса тунты āкātтты мосл, щирн ийха ванта тунты āкātтты мāнлўв.

Олāңмит хātлāн арсыр

вошātн вэлты ёх кўтэлн онлайн щирн путāртсāt. Саранпауль вошн вэлты не Евгения Вьюткина лупās, хутыса дыв мўвелн тунты āкātлāt. «Касум ёх» тāхи кәщә не Елена Федотова ай тәс, муй щирн дыв мўвелн тунты, нохār юх лерāt па ём юх нўвāt āкātлāt.

Галина Тарасова Урай вошн вэл, лўв путāртās, хутыса дыв тунты āкātлāt, шавиман тāйлāt па елды щит эвэлт рўщ щирн пурмāсāt верлāt. Сўмātвош район Тэк кәртāн вэлты хāнты ими Галина Курганова айкел тәс, муй щирн дыв хущела тунты āкātлāt па ши эвэлт йистелн пурмāсāt верлāt.

Елды хātлāн арсыр вошāt эвэлт юхтум ёх Ёмвошн ремёслайт центр хотн āкātлайт. Щиты дыв вет хātл мār щāта тәса верāнтты неāн Ольга Отшамовайн тунты эвэлт йиңāl верты вэнлтāсыйт. Мосл лупты, ищи мārн

Л.П. Волкова йиңāl ёнтāl. Н. Рагимова верум хурāt

Сўмātвош район Щекурья кәртāн па Урай вошн вэлты ёх ищи тунты эвэлт пурмāсāt верты вэнлтāсыйт. Щекурья хущи лывты Евгения Вьюткина вэнлтās, Урай вошн – Галина Тарасова.

Ольга Отшамова ремёслайт центр хотн лāпāt тылāщ мār рәпитл. Лўв путāртās, хута ши мосты вера вэнлтāсы:

» Ма Сўмātвош район Тэк кәртāн енумсум, щāта āшколайн вэнлтыйлсум. Ветмит класса мāнмемн кружока йāхты питсум, ши пурайн иса эвет щив йāхсāt. Щāта Галина Ми-

хайловна Курганова мўңты тунты эвэлт пурмāсāt верты вэнлтās. Щиты 11 класс вāнты вэнлтыйлсум. Мāнема ши вер шеңк мēстās. Вантэ, ма айтелн юлн вэлты йиңāl, анāt-сәнāt пелы вантсум панēmāссум, хутыса щитāt верāнтсыйт, йиңāl вўлум па ай кешийн хāншет ши хāхāртлум. Софья Васильевна Новьюхова имāём ши вер пелы ищи сāmāң вās, шеңк хурамāң хушāпāt верās. Хāн лўв семлўя йис, āңкем па манем вохсālэ. Ма ши пурайн ая вāsум, лўв мāнема тўтщāң хирл мойлāслэ, ләлн вāна ювмемн сорни ёшпи неңа

О.Р. Отшамова йиңāl ёнтты вэнлтāl

Имет тунты пида рәпитлāt

пурмăсăт верты вĕнлĕсыйт

▲ Л.С. Коршункова тунты лăщăтл

▲ В.В. Сызарова щи йиңăл ёнтăс

▲ Н.М. Постика ёнтум йиңăл пилă

ат йисум. Кружока яңхты питмемн олаңмит тунты пұлын мăсыум, щит мет яма хурамтсум, щирн щи пұлые эвăлт шар пунты ут ёнтсум.

Мосл лупты, Ольга Отшамова интăм йиңăл, хинт, воньшуп, сĕн, онтуп ханты мир ханшет пилă верты хошл. Тăм вĕнлĕтăты хăрн лўв мойң ёх йиңăл верты вĕнлĕтл. Ёмвошн киникайт лўңатты хотн рĕпитты ханты не Надежда Постика щи вет хăтл мър йиңăл верăс. Лўв лупăс:

» Сыры ма тунты пилă и пўш рĕпитсум, щит «Торум Маа» музей хуца вăс. Щăта ма ай онтуп ёнтсум. Интăм йиңăл верты вĕнлĕтăсыум. Щи вер шеңк мосман тăйлум, ям, хуты щимăщ вĕнлĕтăты хăрăт верăнтлĕйт.

Людмила Коршункова щи мирхота Когалым вош эвăлт юхтăс, лўв щи вош пўңăлн вĕнт кĕртĕн вўды лăвăлман вăл. Лупл, хуты айтелн тунты эвăлт

арсыр утăт ёнтăс, интăм Ёмвоша юхтăс, лăлн щи пурмăсăта ханшет тăса хăхăрты вĕнлĕтăйлты:

» Ма ремёслайт центр хот тăйты «ВКонтакте» ут хуца щи айкел шивăлăсум па имухты вохты неpek ханшсум. Ма Касум вош питăрн вĕнт шушийн енумсум, ай пурайн тунты эвăлт арсыр пурмăсăт ёнтсум, хурамтăйлсум. Вантэ, вĕнтĕн щит мет мосты утăт, щи такды вăлты рăхл хĕн. Интăм ма лăңхалум тунтыйн ханшет тăса хăхăрты вĕнлĕтăйлты. Вĕнт кĕртĕмн ма кашăң ол лўң па сўс пурайн тунты ĕкăтлум, вĕйтлĕм, хĕн щит ĕкăтты мосл. Вĕнт кĕртэва ванкўтды мойң ёх рўтьщăты щира юхтăйллăт, мўң йис вăлупсăв лывелă вĕнлĕтăлўв. Интăм лывел тунты эвăлт ай сĕныет ёнтты па хурамтты вĕнлĕтăты питлум.

Югорск вош эвăлт Ёмвоша вухаль не Людмила Волкова юхтăс. Лўв лупăс:

» Хăс мултас ол юхлы ма Ёмвошн «Торум Маа» музей хуца мирхотн вăсум, щăта тунты эвăлт пурмăсăт верты вĕнлĕтăсыум, ханшет ищи хăхăртсум. Интăм щи вера елды вĕнлĕтăйлты лăңхалум. Щи вĕн йиңăл лăңхалум яма па тăса верты па ханшетн хурамтты. Мосл лупты, тунты эвăлт ёнтты – щит лăвăрт вер.

Ханты не Виктория Сызарова Игрим вошн енмăс па ар ол вăс, щăлта Ёмвошн нивл ол рĕпитăс, интăм Ягурьях кĕртĕн вăл. Лўв ай пурайн аканят пăта ай онтупăт ёнтăс, тĕп щимăщ мирхота олаң пўш юхтăс. Лўв лупăс:

» Ма хурăт ханшты вер пĕлы сăмăңа вăллум. Интăм тунты эвăлт йиңăл ёнтты вĕнлĕтăйлты лăңхалум, хурăт ханшты хошлум. Тăм сухумн тунты эвăлт ёнтты шеңк ĕмăщ, щит воск утн нерум сухум. Щимăщ мирхотăт мўң мирев па айлат ёх пăта шеңк мĕстăлĕйт.

Ханты не Галина Сергеевна Молданова айтелн тунты эвăлт воньшупăт, хинтăт, сĕнăт, онтупăт ёнтăс, тăмхăтл лўв ханшăң йиңăл верл. Лўв лупăс:

» Вĕнт кĕртĕвн вăлмевн щит мосты пурмăсăт вăсăт. Мĕрăх пурайн юхи рўтьщăты юхăтлўв, пĕлăна пурайн тунтыя яңхлўв. Воньшумут пунты пăта вĕн хинтăт ёнтсўв, вантэ, воньшумут ĕкăтлўв па ĕхăт щăта тăйлўв, холодильник хĕн тăйсўв щи пурайн, щи пăта воньшумут нюр тăл вĕнты вĕн хинтăтн тăйсўв, щит мĕрăх, ёхум воньшумут, иса щив пунман щи вăсăт. Онтупăт ищи ёнтсўв, няврĕмăңадам па хилыдам хулыева онтупн улсăт.

Щимăщ ĕмăщ вĕнлĕтăты хăр Ёмвошн вăс. Ин щăта верум йиңлăт пилă ванлупсы лăщăтлты. Щи олаңăн елды мўң па ханшты питлўв.

Путăр ханшăс:
Надежда Новыхова

Лыпāt хойты тылāшн 25-мит хātл эвāлт 28-мит хātл вāнта Санкт-Петербург вошн Увāс мўв, Сибирь па Дальний Восток хуца вāлты этнокультурной центрāt дыв рāпатаел ванлтāты щира вāн мирхот вāс. Мир Государственной академической капелла хотн āктāщсāt, иса йис верāt шавиман тāйты 120 мултас ханнехā 12 мўев сўнāt эвāлт юхātсāt, щит Якутия эвāлт Ленинградской область вāнта.

Увāс мирев йис верāt ванлтупсы

Югра мўев эвāлт юхātсāt: Елена Исламуратова – округ мир творчества хот хуца ух тāты ими, Мария Клешина – щит хот хуца художественно-творческой верātн кāца дāцкār ими, Анатолий Вадичупов – йис нарāсты юхāt верты па щитātн юнтты хāннехā, Алексей Решиков – йис нарāсты юхāt верты па щитātн юнтты тāхийн хуца ух тāты ики, Александр Замиратов па Санжар Нуркасымов – йис нарāсты юхāt верты па щитātн юнтты тāхийн вāнлтийлты кātнāн, Александр Кравченко – округ пўпи якты хот āшкола хуца вāнлтийлты айлāt хā па Пётр Молданов – округ пўпи якты хот āшкола хуца ух тāты хā.

Тām хātлātн арсыр верāt вāсāt – щит и нумāсн верум пишāt, муй вўрн йис верāt тām хātл вāнта

Югра мўев эвāлт мирхота юхтум ёх

тāты. Государственной академической капелла хотн йис пурмāсāt ванлтупсы па тām йисн хāншты хурāt ванлтупсы вāс. Тыв юхтум ёх кўтлāлн путāртсāt, кўтлāлн вāнл-

тийлсāt, щит пāта семи-нарāt верāнтсайт. Ёнта пāсан хуца путār мāнāс, муй вўрн тāmхātл вāлупсыйн Увāс мўв, Сибирь па Дальний Восток хуца вāлты шуши миревн йис верāt вана тāйлайт. Щālтa па вāн етн хот вāс, мāта тāхийн арсыр мўев сўнāt эвāлт юхтум ёх яксāt, арисāt па нарāссāt.

Культура министр не Ольга Любимова путāртāс:

» Мўн вāлты Россия мўев кāцайт ар нумāс па ёр пунлāt Увāс мўвātн вāлты мирев йис верāt вана тāйты пāта. Кашāн олкультура Министерства мўн государстваевн яма нётман сыр-сыр āктупсāt верāнтāl, щит иса пўш мўн Россия луват арсыр

миров йис верāt, йис нумсāt вана тāйты пāта па айлāt ёха еллы памātты пāта, йис вāлупсэв ям нумсātн тāmхātл вāнта вāлты пāта. Арсыр олātн тāmāщ āктупсāt арсыр вошātн вāсāt. Тāmхātл Санкт-Петербург вошн āктāщсўв. Увāс мўв па Дальний Восток хуца вāлты мирев – щит юкан щира вāлупсыйн вāлты мирев, щит вāлупсы ар ёр, ар щом тāmхātл вāнта тāйл. Йистелн тām мўвātн вāлты мирев йис ёхлāл вāлупсы шавиман тāйсэл.

Елена Шарова, координатор, тām мирхот лэщātум ими путāртāс:

» Тām āктупсы 15 ол мār лэщātыйллўв. Тām нумāс

Вāнлтāты хār вāс. П. Молданов верум хурāt

Эви ханты юнтут олаңан путартал

Юнтупсы ванлтәдәт

Россия мўеве культура Министрства хуца тывас, мўң нумсэвн – щит арсыр вошәтә әктупсы касәлты, щиты верум нумсэв Увас мирев йистелн тывелт-тухелт каслудм вәлупсийн вәлуд пәта. Щит пәта тәм әктупсы арсыр вошәтн мўң щи верлэв, щит Увас мўв, Сибирь па Дальний Восток вошәт. Кашәң пўш, хән мўң ийха әктәшийлдүв, йилуп нумсәт тывләт. Муй вўрн елды па ямашәк тәм верәт ләщәтты. Тәм ол мирев әктәщсәт Увас хон воша альщәты вошевн, щит ищи ушәң, муй пәта тәта. Ленинградской область Санкт-Петербург вош хуца арсыр мирәт вәлдәт, щит ищи йис вәлупсийн вәлудм мирев. Тәм әктупсийн мирев күтләдн арсыр верәт олаңан путартләт, йилуп ләхсәт верләт. Тәм ол тәта 12 мўв сўң эвәлт юхтум мирев әкумсәт. Па ол тәмәщ вәйтәнтупсы мўң Ёмвошн верты питлүв.

Иса миревн вәды, Санкт-Петербург – щит Увас хон вош, юхтум мирева вәра әмәщ тәмәщ ийңкәт хуца, мўвәт хуца сәщты хотн ариты-якты па пурмәсәт ванлтәты. Ма лупты вўтьщәлудм, арәл пеләк ехлүв иса пўш тәм әктупсыя юхтыйлдәт, щәлдта па дыведа әмәщ па и әктупсы, щит ищи Россия

мўевн верум «Форум национальных культур» нөмпи мирхот.

Округ мир творчества хот хуца вәлды кәща ләңкәр ими Мария Клешнина путартәс:

» Лыпәт хойты тыләщ 25-мит хәтл эвәлт 28-мит хәтл вәнта Югра эвәлт юхтум мирев хәнты па вухаль мирев йис вәлупсы ванлтәсәт. Тыв Российской Федерация мўв сўңәт хуца верәнтты кәсупсийн нух питум ех юхәтсәт. Мўң округ мир творчества хот хуца нух питум ех тыв щи юхәтсәт. Щит округ пўпи хот әшкола ехлүв, щәта ух тәты хәя Пётр Молданов вәл, па округ әшкола, мәта тәхетн ех нарәсты вәндтәлыт, щәта ух тәты хә – Алексей Решиков. Мет сыры луплудм, тәм Санкт-Петербург вош хуца верум әктупсы пурайн вәра арсыр пищәт вәсәт, арсыр верәт тәта ванлтәсыйт, арсыр йилуп, әмәщ верәт шиваләсүв. Ёңта пәсан вәс, тәта творчества хот хуца ух тәты имев Елена Исламуратова па пўпи хот әшкола хуца ух тәты хә Пётр Молданов путәр тайсәңн. П. Молданов путартәс, муй вўрн лүв әшколайл хуца ай няврәмәт пида па айлат ех пида

Мойң ех верум пурмәсәл ванлтәдәт

рәпитл, муй вўрн йис верәт дыведа павәтл. Лупты мосл, Пётр лүв путартты верләл яма вәлдә, лүв хуцы ащел еш эвәлт щи йис верәт еша павтәс, сыры лүв ащел Тимофей Алексеевич Молданов әшкола кәщя вәс. Аңкел Татьяна Александровна па пухәла нөтл, муй вўрн тәм вәлупсийн вән вош хәрәта павтум, ясәң вәтшум няврәмәт пила рәпитты, муй вўрн дывты йис ехләл верәта, нумсәта керәтты. Пўпи хот әшкола ех «Меңкәта юхан» луңәлтуп ванлтәсәт. Щәлдта па нарәсты вәндтәты әшкола мирев саңквылтапн юнтсәт. Щит әмәщ вер, хән йис нарәсты сый Санкт-Петербургской академической капелла

хуца сәщәс. Щи кўш вәлдәв, хәнты па вухаль мирев леваса хотәтн ән нарәсәт, ин па хуцы, тәм щир вәлупсыя щи питсүв, тәмәщ хотәтн нарәслүв. Щәлдта па мўң ванлтупсы верәнтсүв, щит хәнты па вухаль мирев нарәсты пурмәсәт, мастер-класс ищи вәс. Ар мир мўң ванлтупсэв хуца юхтыйлдәт па арсыр верәт олаңан иньщәссәт, мўң хуцы юнтты утәт па мўң йис пурмәсәң, арәң-путрәң реестрәв ванлтәсүв, муй вўрн ләщәтман вәл.

Ин па тәмхәтл мўң Ёмвошев щи ләщәтыйлд тәмәщ вән мирхот па ол мўң вошевн верты пәта.

Путәр хәншәс:
Пётр Молданов

Щиты лупас вухаль хэ Анатолий Прокопьевич Кауртаев, ай тэхет потты тылдь 8-мит хатлэн лүв 90 ола йис. Щит Ёмвош округевн па Нижневартонской районан «Почётный гражданин» нем тайты хэ, «За заслуги перед Отечеством» кимит степень орден кавалера вэл, «Отличник народного просвещения» вулаң, немн миком хуят. Лүв унтасэдн Югра мүйевн 2002-мит ол вүш эвэлт ай хопатн кәсупсы верантлы.

Ай хопатн касты вер давалты мосл

Там вулаң ёмәңхәтлэл елпийн мүн лүв пилэла вәйтантайл-сүв па путартсүв. Анатолий Прокопьевич лүв рәт мүйәл, аңкел-ащел, вәндтйылты пурайл па рәпитты олдал нәмәлмәс:

► Ма Кондинской район Учinyя кәртән 1935-митолн айтәхетпотты тылдь 8-мит хатлән сема питсум. Ши пурайн аңкилүв-ащилүв иса ай хопатн яңхсәт, щит «осиновка» немн нәмәтсүв, вантэ, щитәт хоп юх эвәлт верантсыйт. Мүн, вантэ, олңәлн хопн яңхты вәндтйылсүв, тәп ши юпийн мүйн күрн шәшты. Ащем хул вәлпәсләты мәнл, мүйев хопә омсәлсәлэ, лүвела нәтты хуят мосл, холуп талты муй па катлты. Щиты айтәдн довәлты хошлүв.

Ащем – вухаль хэ Прокопий Макарович Кауртаев, аңкем – рүщ нә Анфиса Васильевна. Учinyя кәрт Свердловской область питәрн па кәртәт киньши мет вана вәл. Йис пурайн кәртэвн вәлты мир вонь-шумут, хул, нюхи әхләта пуныйлсәт па Свердловской область тәтәл-сәт. Юхды дыв мосты пурмәсәт пила юхтйылсәт. Щирн Кондинской районан мир сырышәк рүщ щирн вәлты питсәт. Щиты ащем айдат пураелн Свердловской область яңхиләс, щәта аңкем пила вәтаңа йис па лүвел Учinyя кәрта тәслә. Мүн, вет няврәм, сема питсүв. 1934-1935-мит оләтн мүн мүйева оспа давәрт мәш юхтәс, ар хәннәхә сурма питсәт. Хотэвн лапәт хәтл мәр ащем па хәлум няврәм әнтәма йисәт. Мүн тәп хәлум хуят хәсцүв – аңкем, ма па упем. Упем интәм Ёмвошн эвел пила вәл, лүв 94 ола йис.

– **Анатолий Прокопьевич, нәң хута вәндтйылсән?**

► Ма Кондинской район Ягодной кәртән ашколайн лапәт класс вәнты вәндтйылсум. Ши юпийн Ленинград воша атәлта мәнсум, әшем 19 хәтл мәр вәс. Щит 1951-мит ол вәс.

▲ А.П. Кауртаев. С. Ромбандеева верум хур

Олңәлн түйтәң хопн, щәлта поездән. Олңәмит пүш поезд шиваләсум. Ленинграда юхәтсум, әрта йис, ма сопек такды шәшлүм, пальтаём иса әртән пушийлса. Жданов немпи институт вәнты күрн ши шәшсум. Щәта лупсыюм, мәнәма Герцен немпи института мәнты мосл, елды щив мәнсум. Ма ши воша чемодан хушап пила юхәтсум, щит вокзал хуца шавиты щира хәссем, щит ин вәнты щәта ши вәл (няхман лупл).

Ленинград вошн ма нивл ол вәндтйылсум – хәлум ол ашкола юкана, щәлта вет ол институтн, естествознания факультет етшуп-тәсум. Ши юпийн Конда мүйема кәрләсум, няврәмәт вәндтәты вүратсум, тәп ма Леушинской ашкола кәщәя павәтсыюм. Яң ол мәр щиты рәпитсум, щәлта Нижневартонск вошн РайОНО кәщәя вәсум, ши юпийн – Нижневартонской горисполком кәщә дәңкәр хәя. 2002-мит ол вүш эвәлт Нижневартонской районан «Югра лыднуптәты» тәхийн кәщәя йисум. Ши пурайн мүн ай хопатн кәсупсы верантты олңитсүв. Тәп лупты ләңхалум, 1978-мит олн Нижневартонской район 50 ол постум ёмәңхәтл пурайн мүн олң пүш ай хопатн довәлман кәсупсы ләщәтсүв. Ма шиваләсум, щәта вәлты мир мүн итәва ай хопатн тә-

са довәлты хошләт, тәп еша пасыр хопәт тайләт. Ши пурайн мүн хуцева Москва вош эвәлт каноз щирн тәса довәлты хә Александр Виноградов китсы, лүв олңәмит кәсупсы ләщәтты нәтәс. Щирн лупты вүтшәлүм, мүн ёмәңхәтлэв 47 ола йис.

– **Давәрт муй әнтә щимәщ кәсупсәт ләщәтты па касты әх кәтты?**

► Олңәлн ма Нижневартонской районан ши кәсупсы ләщәтсум, әхәтшәк 2002-мит ол вүш эвәлт мүн округ кәсупсәт верты питсүв. Ши пура вүш эвәлт Сүмәтвош, Сәрханл, Нуви сәңхум па Нижневартонской районат эвәлт тәса довәлты хәннәхуятәт күтәлн касты олңитсәт. Ши елпийн ма округ кәщә А.В. Филипенко хуца мәнсум, ләлн кәсупсы ләщәтты ат нәтсыюв. Лүв лупас, вух әнтәм. Щәлта А.И. Райшев хуца мәнсум, лүв вән вер вәрс, округ кәщә пила путәртәс, ши юпийн мүн ши кәсупсы верты щира вухн мәсыюв, па ши юпийн кәсупсәт ләщәтлүв. Ин вәнты округев кәщәин ши нәтлыюв, ши кәсупсы округ кәщә кубок холумты щира верлүв, щит мет йм.

Ай хопатн кәсупсы – щит шуши мирлүв йис вәлупсы давәлты щира вулаң вер. Мүн шәңк ләңхәлүв, ләлн ши вер елды ат тәсы, ләлн лүңән па тәлн (вүлы әхләтн) верты кәсупсәт иса пурайн ат верантсыйт. Интәм ма рүтьшуман вәллүм, тәп иса пурайн ши кәсупсыя яңхлүм, айдат әх пила кәслүм.

Мүн, «Хәнты ясәң» па «Луима сәрипос» газетайңәлүвн хәншты әх, Анатолий Прокопьевич Кауртаева ёмәңхәтлэл пила йм вүща ясәң луплүв! Тәлаңа, уяңа-пищәңа ат вәл! Кашәң хәтл лүвела амәт па тәп йм айт ат тәл!

Светлана Ромбандеева
хәншум путәр хәнты ясәңа тулмащтәс:
Надежда Рагимова

Велпәс хәннәхә эвәлт вән кәщая йис...

Щит Анатолий Иванович Райшев вәлупсәл... Васы мәнты тыләщ 15-мит хәтлән лүв 70 ола йис ки, тәп вет тәл юхлы лүв хүв пәнта шәшмәс... Муйсәр хәннәхә вәс? Ин лүв ол-нелн нәмәлмийлүв. Лүв 65 ол луват нәптәлн ар ям па мосты вер верәс, щирн шуши мирәт тәм пура вәнты лүвел ям нумәсн нәмман тайлдат.

Кашаң хәннәхә вә-лупсәл айлтыева олңитыл... Анатолий Иванович Сүмәтвош (ин Нуви сәңхум) район Түкьякәң кәртән хәнты-рүщ щемьяйн сема питәс. Ащел Иван Степанович Райшев Лаңал ас хәнты икия вәс. Вудәң дәлән дәлясәс. Юхлы керләс па имухты Сүмәтвош района велпәс хә иты мәнәс. Тәта рүщ не Таисья Павловна Грязнова пида вәтаңа йис, лүв ай тохтура рәпитәс. Рәпатайл щирн Түкьякәң кәрта китсы, щирн айлат кәтнән шив мәнсәңән, мой версәңән. Айлат щемьяйн лапәт няврем сема питсәт: Людмила, Геннадий, Анатолий, Сергей, Тамара, Галина па Степан. Түкьякәң мир тәм пура вәнты ям нумәсн Таисья Павловна тайлдат, муйкем арат пушхәт лүв унтасәлн нуви тәрума юхәтсәт па ям хәннәхәтәта йисәт.

Иван Степанович бакенщика вәс, тәп хүл па вой велпәсләты верл мет сәмәңа тайсәлэ. Иса пурайн пухлал пида вәнта йңхиләс – елды дыв ищи ши вер мосман тайсәт. Эвидалә аңкеда хотәң рәпатайт верты нәтсәт.

Хәнты-рүщ щемьяйн енмум нявремәт кәт мир вәлупсы елды тәләт. Райшевәт эвет-пухәт хән-тәт күтн енумсәт, щирн хәнты ясәң хәлсәт, хәнты щирн нәмәссәт, хәнтәт иты мир пелы сәмәңа вәлләт.

Полнавәт кәртәң аш-кола етшуптумал юпийн Анатолий ол мәр велпәс

хәя рәпитәс. Щәлта Сәрханл воша мәнәс, газосварщика вәндтыләс па рәпитәс. Армияйн служитмал юпийн Тюмень вошн индустриальной институт етшуптәс. Непекәң хә мұв илпи питы вуй вұты тәхетн рәпитәс. Щи пурайн рұтыщәты хәтлән ищи вәнта йңхиләс, катлум войт эвәлт арсыр епләң дөтутәт кавәртәс. Щи пурайн лүв уша верәс, муй щирн мұв илпи питы вуй вұты ех шуши мир шәкәтсәт – тынәң вой сух пәта кутрәң йиңк мәсәт, ши эвәлт арсыр арум верәт тывсәт... Елды ши олаңән «Моё земное притяжение» киникаелн хәншәс.

1980-мит олаңн Анатолий ванкүтлы Комсомольской (ин Югорск) воша рәт ехлала мойңа йңхиләс. Тәта лүв Анна Владимировна Андреева пида вәтаңа йис. 1984-мит олн кәтнән мой версәңән па Няхвоша мәнсәңән, ши пурайн Анатолий щәта мұв илпи питы вуй вұты тәхийн рәпитәс. Щемьяйн кәт пух Илья па Никита сема питсәңән. Никита лупл:

» Ащем так нумсуп икия вәс. Лүв, вантә, кәртәң хәннәхә, щирн иса пурайн тәп енмум дөтутәт дөс, мұңев щиты ши вәндтәс. Щит пәта Ёмвошн вәлмәл дачайн шищкүрекәт, пәрщәт па арсыр епләң дөтутәт енмәлтәс, ши күтн виноградат па арбузәт. Ин мин яём пида щит вантман тайлдумн.

А.И. Райшев

1997-мит олн Анатолий Иванович Райшев Ёмвошн шуши мир верәт тәты комитет кәщая йис. Лүв ям рәпатаел пелы вантман кәщайт елды округ шуши мир верәт тәты департамент кәщая пирисәт. Щи вән тәхи ух хәя ювмәлн лүв иса муй верәс, дәлн шуши мир йис вәлупсы, верәт, ясәт дәвәлты па елды тәты. Щи пурайн мосты поступсәт хәншты олңитсыит. Кәщә хә рәпата щикүш дәвәрт, тәп вера мосты рәпата. Кашаң рұтыщәты хәтлән лүв щемьяеда вәтаң яел Геннадий Степанович Райшев мойңа юхтыләс. Ийха дыв хәнты мир йис па ел вәлупсы олаңән путәртсәт, опрашлал нәмәлмийлсәт, Лаңала хүл велпәсләты йңхсәт. Анатолий Райшев унтасн Ёмвошн «Галерея-мастерская Геннадия Степановича Райшева» омәссы. Интәм округев мир Анатолий Райшева «вән пәмашипа» ясәң

лупләт – ар хуята лүв нәтәс. Рұтыщәты мәнты елпийн округ губернатор советника вәс.

2017-мит олн Анатолий Иванович «Моё земное притяжение» киника хәншты олңитәс – щит лүв вәлупсәл, рәпатаел, шуши мир па па мир ийха вәлты верәт, нұшайт па па верәт олаңән... Щикем шәл, тәм непекәл есәлты ән веритәс – ван хәтлуп тыләщ 4-мит хәтлән 2020-мит олн лүв әнтәма йис... Лүв непекәл елды Никита ай пухл есәлсәлэ – ин щит Интернет хуца вәйтты па лұңәтты рәхл.

Анатолий Иванович Райшев мұң шуши мирев так нумсуп па әрәң хәннәхә вәс, лүв велпәс хә эвәлт вән кәщая йис, ар мосты вер верәс, алпа, пура юхтәс лүвел нәмман тайты щира кев хурас верты.

Путәр хәншәс:
Людмила Шульгина

Полнавәт кәртә йәңхмемн ма кўлуп хотн «Сорнең сәк» тәхийн ар верәнтты имет пидә вәтаңа йисум. Щи кўтн дел оты ханты имие Валентина Матвеевна Попович шиваләсум. Лўв щи пурайн арсыр мирәт аканят пәта ёнтум хурамәң дәмәтсухәт аляс.

Нявләк сәмуп ай тохтур ими

Лўв пидәда путәрт-мемн уша версум, лўв ханты Пятниковәт, Гришкинәт па Лельховәт рәтәт эвәлт йил.

» Аңкәм Тамара Андреевна Гришкина сорни ёшуп имия вәс. Аңқаңкәм Мария Дмитриевна Лельхов рәт эвәлт вәс, лўв ищи тәса па хурамәңа ёнтәс, тыйс па па ими верәт тәса верәс. Лўв икел, ма аңщасәм Андрей Иванович Гришкин, вулаң далаң вәшәс. Мўң лўвел веккәши нәмман тәйлүв, ин лўв олңелдн хиләңәл-ама путәртлүм. Ма ханты рәтләм олаңән айкеләт әкәтсум, щитәт ям арат ол юхды «Торум Маа» музейн ванлтупсийн ләщәтсийт, – щиты лўв путрәл олңитсәлә.

Валентина ханты Түкьякәң кәртән вәйт лор тыләщ 2-митхәтләң 1962-мит олң сема питәс. Тәта хәлүм класс етшуптумал юпийн елды Полнавәт кәртән вәндтыләс, нәмәлмәлдә:

» Татьяна Ивановна Хорошева – ма мет олаң вәндтум нәңем, шеңк сәмәңа тәйлүм. Тәм пура вәнты ма иса учительләм пидә вәйтантийллүм, путәртлүм, дыв ма пәтема – шеңк тынаң хәннәхуятәт. Тәм ванән дыв ёмәңхәтләл вәс, щирн «Хәнты ясәң» газетаев мухты лывела йм вўща ясәң китлүм, елды тәлаңа хўв йис, хўв нәпәт ат вәлләт.

1980-мит олң Валентина яң класс етшуптумал юпийн Ёмвоша мәнәс. Тәта ай тохтура вәндтыләс, лупл:

В.М. Попович рәпатайн

» Нәмләм, хутыса ай пураёмн олаңмит пўш Түкьякәң пәльницайн вәсум. Мәнәм Евгения Даниловна Обатина ямәлтәс. Щи пурайн мәнәма щәта шеңк әмәщ вәс – щәта вера сыстам, ишнетн нуви сұхәт, хурамәң тохтурәт нуви щәшкан сәхәтн па колпак миләтн йәңхләт. Щи пурайн ищи тохтура вәндтыйлды нумәс версум. Ёмвошн вәндтыйлды пураём – щўняң пура – йилуп пил-нәңдам пидә вәтаңа йисум, арсыр кәсупсәтн кәссүв. Мўң, 204-мит группа айлат әх, яма вәндтыйлсүв, щирн 1982-мит олң вулаң далаң далайсум па пәрум әх кев хурас пўңәлн әня лыптәт пунты пирысыков. Мўң ай тохтур эвилүв етәр хәры ёрнәсәтн па нуви щәшкан сәхәтн шеңк хурамәңәт вәсәт.

1982-мит олң Валентина нәпекәңа йис, рәт Полнавәт кәртәң пәльница рәпатая вўсы. Лупл:

» Щи пурайн пәльницаев кәща нәңа Тамилә Иосифовна Муха вәс. Лўв рәпатаел шеңк сәмәңа

тәйсәлә, мәнәм яма вәндтәс па нәтәс. Щи арат ол пәльницаевн рәпитмемн ма амтәтәлүм, ар кәртәң айлат әхлүв нәпекәңа ювмел юпийн юхды кәрләләт па интәм пура вәнты мир лекщитман тәса рәпитләт.

Мосл лупты, Валентина Матвеевна – каркам имие, лўв ар ол кәртәң пәльницайн рәпитум па ин рәпитты әх олаңән айкеләт әкәтл, мосты верәт олаңән кәртәң мир эвәлт иньшәсл, нәпекә хәншәл па мир ямәлты әх ёмәңхәтл пурайн ванлтупсәт ләщәтл:

» Муйкәм арат ям хәннәхуятәт мўң пәльницаевн рәпитсәт. Кәртәң мир дывела вән пәмәщипа ясәң лупләт. Вантә, йис пура вўш эвәлт мир ямәлты хәннәхә – щит мет мосты хәннәхә!

Валентина Матвеевна рўтьшуман ёнтты верл мосман тәйләлә, айтәлн аңкәл, аңқаңкәл пелы вантмәлн роман йинтупәл вўслә па имухты аканьдәл пәта хурамәң дәмәтсухәт

ёнтты пиньшәс.

Тәм кәртән Николай Павлович Попович икия мәнәс, лўв олңелдн лупл:

» Щит ма хәтл вәлты оты пидәм, ат холты оты пидәм. Мин кәт эви ёнмәлсумн. Вән эвем Полнавәт кәртәң кәща хотн вух лўңәтты нәңа, ай эвем Ёмвошн округ мир творчества хотн рәпитләңән. Ма хилыла-ма ищи хурамәң па хошум дәмәтсухәт ёнтлүм. Мин икәм пидә хотәв пўңәлн хәрн арсыр епләң ләтутәт, әня лыптәт ёнмәллүм. Щикўш увәс мўвевн вәл-лўв, тәп кукуруза па подсолнух ләтутәң ищи ёнумләңән. Икәм хотәв пўңәлн арсыр хурамәң ай хотәт омсәс – лупас, мельница па колодец.

Полнавәт кәртәң мир пидә путәртмемн уша версум, кашәң хуят Валентина Матвеевна Попович олаңән ям ясәт лупсәт. Итәх хуятәт нәмләт, муй щирн лўв нўлүм хуша әмша-кәмша нуви вәщ хәрсуха-нюра ювартәл, нявләка пуртәнәт пидә уколәт доньшәлтәл, иса пурайн мәшәң хәннәхуятәт пелы сәмәңа вәл.

Валентина Матвеевна «Хәнты ясәң» газетаев лўңәтты мосман тәйл. Лўвела мет әмәщ ям хәннәхуятәт олаңән путрәт лўңәтты.

» Шеңк ям, нын, айкеләт әкәтты әх, итәх пурайн мўң кәртәва мойңа юхтәйлдәты. Елды мўңева Полнавәткәртәв па мирев олаңән шеңк әмәщ путрәт лўңәтты. Вән пәмәщипа нынана!

Путәр хәншәс:
Людмила Гурьева

Ма рэтдам – «Ма сэм дәрдам»

Тәнял сүсн Ёмвошн якты-ариты «Югра-Классик» хот йитн округ дуваттыин вән кәщаитн верум финно-угорской писателят вәйтантаупсы мәнәс. Ши күтн ма немасыя, рәпатаём ширн, Россия хон пеләк сыр-сыр мұвәт-йиңкәт эвәлт тыв юхтум киникайт хәншты хәннәхуятат пида вәйтантайдсум па ар айкел ийха щәта әкәтсум. Щимәщ хәйт-неңәт эвәлт сыры Пулңавәт вош Ямал мұв эвәлт хәнты не Валентина Петровна Лонгтортова айкел тәты хушсем.

Валентина Петровна, нәң олңенән мұнев мәтты йм айкел еша тұва?

► Ма Пулңавәт эвәлт финно-угорской писателят вәйтантаупсыя тыв юхәтсум.

Мәнәма тәта кашәң вер әмәщ. Муй арат ушәң-са-щәң киника хәншты хуятат ийха юхәтсәт. Кашәң хәннәхә дыв эвәлтәда ән-тә тәп рәт ясаңән па рұщ ясаңән ищиты тўңширә-ңа хошәл. Ин ма дыв тәты айкелдал уша верлұм. Мосәң, ши вер унтасн елды па йилуп нумәсн юхәтдыюм па мулды путрәт па ләщәтлұм.

Муй ширн нәң сыр-сыр хурамәң, лўңтарәт муй путрәт хәнштыя вўянтсән?

► Ма нәмәстемн, щимәщ вер ал щиты вәлды-холты щиремн айлтыева тывәс.

Катра пурайн, вантә, мўң хәнтылўв арсыр йис путрәт, моньщәт, моньшуп-тәт ймкәм арат ар вәйтсәт.

Ёмвошн якты-ариты «Югра-Классик» хот йитн мирхот пўншты вер едпийн

Ши киньща и хәннәхә эвәлт кимит хәннәхәя щимәщ йис арәт-моньщәт питсәт. Итәх хә муй не ши утәт иса юремәслә, кимит хә па не ищипа ши моньщәт нумса вўслә па вәлупсы хўватн елды тәслә па ар хәннәхә моньщсәлә па путәртсәлә. Ма, вантә, ищиты хәнты хоттел хуятәт күтн тәм ну-ви тәрүм илпия юхәтсум, дыв күтәдн айтәдн вәсум па енумсум. Ши верәт тумпийн кашәң етнайн йис путрәт-моньщәт хә-ләнтсум па уша версум.

Вўтщәлұм лупты, ху-ты нәң 2005-мит олн мўң вошева юхтылсән па арсыр айкеләт газе-тая әкәтсән. Ши пурайн Пулңавәт вош педаго-гической колледж хотн хәнты нявремәт пәта ли-тературной вәйтантауп-сы версән. Ма ищи щә-та вәсум па нәң йис путәрлән-моньщдән йм-сыева хәләнтсум. Ши верәт юпийнай путәр хәнты ясаңән хәншсум.

В.П. Лонгтортова. В. Енов верум хурңән

Лўв Леонтий Антонович Тарагуптайн тәса вантса па әхәт ин ики тәп щиты мәнәма нәхмәс: «Щикем ай па шеңк әмәщ путәр хәншсән. Ма щиремн, елды па мулды хәнштыя веритлән!» Ши киньща ши ол вўш эвәлт айлтыева арсыр лўңтарәт па путрәт ма елды хәнты ясаңән хәнштыя питсум. Щәлта 2025-мит олн ма «Сәм дәрдам» немуп киникаём па етл. Ши непекәм кәт ясаңән есәлдәм. Вантә, и пеләк эвәлт лўвел иса хәнты ясаңән ләщәтсем па әхәт рұщ ясаңән па версем. Муй вер пәта лўвел щимәщ нәмн мәсем? Вантә, алпа, ши вер оләңән, муй ширн ма айтәдн хәнты әхдам күтн вәсум па енумсум, арсыр йис путрәт, моньщәт па арәт уша павәтсум. Ши рәт дәрдам ма сәмемн ин тәмхәтл вәнты вәлдәт па пурайн нумсема питләт.

Ши киньща мәта рәт дәрәм әл сәхтәлы, ши рә-

тәм-щирем ясаңа-нумса юхәтл.

Ар пеләк, вантә, ищипа щит ма әңкәм, щәлта әкәм ики па ма мет пуляң рәт хуятдам, мәта хәйт-неңәт унтасн тәмхәтл сыр-сыр лўңтарәт па әмәщ путрәт елды вәлды-холты ширн хәншлұм.

Валентина Петровна, нәң щиренәң, мосләт муй әнтә тәмәщ финно-угорской писателят вәйтантаупсәт елды пелы ләщәттыя?

► Ма нәмәстемн, шеңк мосләт. Вантә, тәмәщ верәт унтасн мўң айдат әхлўв ищиты киникайт хәншты верәта катләсты питләт. Мўң мирев күтн, мосәң, па арсыр йилуп поэтәт муй писателят тывләт. Шеңк йм, хуты Югра мўвн тә-мәщ вән финно-угорской писателят вәйтантаупсәт верты питсыйт!

Путәр хәншәс:
Владимир Енов

Н.Н. Чайникова-Вахрушева воньшумутат олаңан путәртәл

Нявремәт мойң ех ёмәңхәтлә вохдәт. Т. Меровә верум хурәт

Воньшумут әкәттә ех ёмәңхәтл

Мәнум тыләшн Ёмвошн хәлмит пұш «Брусника FEST» немпи воньшумутәң ёмәңхәтл, верәнтсы. Щит «Юрты Чайниковых» немпи воньшумутат енмәлты тәхийн ләщәтсы.

«Брусника FEST» немпи верн Руслан Богордаев ух хәя вәл. Лұв хәнты «Юрты Чайниковых» тәхи кәщә не Наталья-Тәлинә Чайникова-Вахрушева пила воньшумутәң ёмәңхәтл, олаңан путәртәс. Вантә, шуши мирәт күтн вұды давалты ех, вой па хұд велпәсләты ех ёмәңхәтләт постәлдыйт. Мұң мирлұв йистелн воньшумутат әкәтман вәлдәт, ширн щимәщ ёмәңхәтл постәты нумәсн юхәтсы.

Щиты Югра мұвевн олаңмит воньшумутәң ёмәңхәтл, 2021-мит олн

Чайниковәт вәнт шушийн версы, кимит пұш щит 2022-мит олн вәс. Шив юхтум мойң ех щәта енмум воньшумутат әкәтсәт, щәлта щи олаңан арсыр мосты айкеләт уша павәтсәт, хәнты мир шұкщәты верәта вәнтәсыйт, рәт хәрн омәсман арәт арисәт, епләң хошум йиңк па турн шай яныщсәт. Щи әмәщ ёмәңхәтлңән «Родные города» немпи вер унтасн тывәс.

Тәм олн воньшумутәң ёмәңхәтл «Акань» этно-креативной центр тәхи

ех па Михаил Лобов ләщәтсәт. Тәм пұш щи хәтл ищи әмщә па сәмәңа мәнәс.

Наталья Николаевна мойң еха путәртәс, хутыса щи нәрум мұвелн епләң воньшумутат енмәлтәл, мойң ех арсыр сорт хумәсвәл ләсәт.

Ёмәңхәтлән «Совет старейшин» тәхия луңум ех вәсәт, щит пирәщ хәнты па вухаль имет па икет. Щи тәхи кәщә хә Александр Михайлович Константинов мойң еха вұща верәс. Лұв ясәңдал ширн, щимәщ ёмәңхәтл мосл кашәң ол верты.

Щи юпийн мойң еха Руслан Богордаев па Наталья-Тәлинә Вахрушева-Чайникова вұща ясәң лупсәңән. Лын ясәңләң ширн, мұвәт-автәт, нәрмәт давалман тәйты мосл, вәнтән енумты воньшумут шак-пака әкәтты мосл, ләлн нәрщәт ал шұкатты. Нохрәт әкәтты пурайн катра нохәр юхәт ищи мәритты ән рәхл.

Вера Кондратьева мойң ех пәта хурамәңа арийс. Щәлта «Лыләң союз» тәхия яңхты нявремәт воньшумутат олаңан ай луңәлтуп ванлтәсәт, амәтщет лұңәтсәт. Санжар

Нуркасымов нарас юхн юнтәс. Шапша кәрт эвәлт «Моньщ хот» немпи тәхийн якты-ариты нявремәт юхтыйлсәт, лыв кәщә неңела вәл Лидия Алясова. Нявремәт хәнты ширн яксәт, арисәт. «Ёмвош ех» ариты тәхи кәтңән Фаина Иштимирова па Людмила Хомляк тәса арисәңән.

Оксана Кузнецова мойң ех пәта зарядка немпи ущхуль ут верәс, иса хуятәт сора тывелт-тухелт хәтыйлсәт, тұңмәлыйлсәт, әмәщ вәс. Щәлта «Хайтнут эрыг» па «Веншен ёхум» тәхеңән ех юхтум ех пәта хурамәң арәт арисәт.

Щит хәтләң па меләк хәтл вәс. Щәта арсыр вәнтәты хәрәтвәсәт, нявремәт па юхтум мойң ех мосты верәта вәнтдыйлты шир тәйсәт. Щи тумпи мұв хәрәтн енмум епләң ләгут ләтты рәхәс.

Софья Чучелина па Алевтина Ефимова мойң ех пәта епләң хошум йиңк па соләмәт кавәртсәңән, ширн мойң ех щи хәтлән яма рұтыщәсәт па юхи амтәңа мәнсәт.

Тамара Меровә

хәншум путәр

хәнты ясәңа тулмащәтсә:

Надежда Рагимова

Эвие олюпн хурамәң хур хәншәл

Вэнтэ дэвѡлман рэпитты ёх ѡктѡцийлсѡт

Лыпѡт хойты тылѡщ 18-мит хѡтлѡн Ёмвошн «Югра-Экспо» немпи вандтупсѡт дѡщѡтты хотн вѡн мирхот вѡс. Щит вэнтэ дэвѡлман тѡйты ёх ёмѡхѡтл елпийн дѡщѡтсы. Мирхота округев хѡваттыйн щит вер тѡты ёх юхтыйлсѡт.

«Совет лесничих» немпи мирхот пурайн юхтум ёх путѡртсѡт, хутыса округев хѡваттыйн тѡтн дѡвум вэнт хѡрѡт йилпа юхн ёнмѡлтыйлды, хутыса вэнт хѡрѡт тѡтн ёсупсы эвѡлт ѡма дэвѡлты, хутыса йилуп щѡнкѡт унтасн ёхмѡт дэвѡлман тѡйты.

Щит юпийн мойн ёх «Аллея лесничих Югры» тѡхи хуца ай юхиет омѡсѡт. «Югра-Экспо» хот питѡрн камн вэнтѡн рэпитты щира йилуп машинайт па па тѡм йис щирн верум мосты щѡнкѡт вандтѡсѡйт.

Мирхот пурайн Югра мѡвев хѡваттыйн вэнтѡт, ёхмѡт дэвѡлман рэпитты ёх вулѡн ишѡкты непекѡтн катлуптѡсѡйт, щит мѡвѡт-автѡт дэвѡлты па мѡв илпийн тѡщ холумты верѡт тѡты департаментѡн рэпитты ёх, Югра мѡвевн

Природнадзор тѡхийн, округев хѡваттыйн «Лесхоз» хуца па па тѡхетн вэнтѡт дэвѡлман рэпитты хуятѡт. Щит тумпи «Хозѡин тайги» па «Лучший по профессии» кѡсупсѡнѡн нух питум ёх ишѡк непекѡтн па мойлупсѡтн мойлѡсѡйт.

Мосл лупты, «Хозѡин тайги» кѡсупсѡйн Нуви сѡнхум районѡн лесхоз хуци рэпитты хѡ Валерий Кузнецов нух питѡс. «Лучшее участковое лесничество» кѡсупсѡйн «Пывѡ-Яхское участковое лесничество Нефтеѡганского лесничества» тѡхи ёх нух питсѡт. «Лучшее лесничество» вер щирн Кондинской лесничества олѡнмит тѡхѡйа йис. «Лучший лесхоз» кѡсупсѡйн Сѡрханл вошн вѡлты лесхоз нух питѡс. Щит тумпи па ар хуят

Аган вошѡн хѡ Н.Данилов вэнтѡт дэвѡлты хѡйа йис

ишѡк непекн катлуптѡсы, щирн Югра мѡвевн вэнтѡт, мѡвѡт-автѡт, ёхмѡт мет нумсѡн па рѡпѡтаел тѡса вѡты хуятѡтн дэвѡлман тѡйдыйт.

Мирхот етшуптѡты пурайн Аган вошн вѡлты хѡ Николай Данилов Аганской лесничествѡйн вэнтѡт дэвѡлты хѡйа йис,

ясѡн мѡс, хути елды вэнт хѡрѡт ѡма дэвѡлман рэпитты питл.

Вэнтѡт дэвѡлман рэпитты ёхѡ ёмѡхѡтлѡл пѡта ѡм вуца ясѡт луплѡв! Лѡв вулѡн вер тѡлѡт, вэнт юхѡт, ёхмѡт дэвѡлман рэпитлѡт.

Хѡнты ясѡнѡ тулмащѡтсѡ:
Надежда Рагимова

«Тѡрум пилѡ дѡхсѡнѡ вѡлѡв»

Тѡм ванѡн Ёмвошн щимѡщ ёмѡхѡтл вѡс, щит «Спасити и сохрѡнитѡ» ѡкологической ѡкция пурайн версы. Щив вошн вѡлты хуятѡт, нѡвремѡт па мойн ёх юхѡтсѡт. Лѡв пѡтѡлѡ арсыр вѡнлѡтѡ хѡрѡт, кѡсупсѡт верѡнтсѡйт, щит тумпи лѡв ёшн верум пурмѡсѡт лѡтты щир тѡйсѡт.

Округ кѡщѡ дѡнѡр хѡ Алексей Забѡзлаев мойн ёхѡ вѡн вуца ясѡн лупѡс:

» Тѡмхѡтл мѡн «Спасити и сохрѡнитѡ» ѡкция лѡп тѡхѡрлѡв. Щит Ас нѡпѡтты тылѡщ 22-митн пѡншсы, щит мѡр мѡн щурѡскем арсыр мирхот верѡнтсѡв, щив ветсѡт щурѡскем хѡннехѡ юхтыйлѡс. Мѡт

ѡмѡщ, хути тѡмхѡтл ёмѡхѡтлѡ ѡнкет-ѡщет нѡвремѡт пилѡ юхѡтсѡт. Ма щирѡмн, пушхиет айтелн тѡрмев дэвѡлман вѡлты вѡнлѡтѡт мосл. Щит вер нѡвремѡт юлн ѡн-килѡл-ѡщилѡл эвѡлт нумса пунлѡт, щирн тѡмѡщ ёмѡхѡтлѡт хоттел хуятѡт пѡта шеңк мослѡт.

Ёмѡхѡтл пурайн ар-

сыр ѡмѡщ верѡт вѡсѡт, нѡвремѡт юнтсѡт, хурѡт хѡншсѡт, кѡтѡлн кѡссѡт, йилуп верѡта вѡнлѡтыйлсѡт. Юхтум хуятѡта мѡстѡс мет вѡн, 22 метра хѡват, вѡншумутѡн нѡнѡ. Хутыса щит еплѡн нѡнѡ версы, мѡнѡва лупѡс Владимир Гулидов:

» Щит вѡншумутѡн нѡнѡ мѡн слоѡнной дрожде-

вой нѡр нѡнѡ шум эвѡлт версѡв. Лѡпия мѡн мѡвевн ёнмум вѡншумутѡт пунсѡв. Неѡт олѡнлн атѡлт вѡншумутѡн нѡнѡт версѡт, щит юпийн щитѡт пилѡтсѡйт, щимѡщ хѡв нѡнѡ тѡвѡс.

Светлана Ромбѡндеева
хѡншум айкел
хѡнты ясѡнѡ тулмащѡтсѡ:
Надежда Новѡхѡва

Тарма рэпитсәт, яма вәлдәт

А.М.Сенгепов путәртәл Е.Н.Пендахова па П.Н.Юхлымова пида. Тәм неңнән ар ол Фрунзе колхозн рэпитсәңнән, интәм дын рүтшәлңән, пенсияйн вәлдәңнән.

Екатерина Николаевна Пендахова:

– Олңалн колхозн хўл велпәсн вәсум, щиты лўңән-тәлн рэпитсум, йи тәл юхьёңкпроххозн рэпитсум юх сәвәрман, шәлдта щи юпийн 1964-мит ол пурайн ай мисәта питсум. Щиты пенсия питем вәнта рэпитсум.

– **Муйкөм ол нәңена вәс рэпитты мәнмен артән?**

– 15-көм ол, ладя пурайн давәрт оләт вәсәт. Сопек әнтәм вәс хўл велпәса питмевн, кўрәт потсайт нюки вейлэңкетн тухләмев пурайн. Тәлн па кўрлўв потсайт, дорәт йиңкән әмәрләдыт, щиты щи тухләсўв.

– **Хута тухләсәты?**

– Муцаңән па Ас кимәлн.

– **Нын муй Муцаң кәрт эвәлт?**

– Муцаң кәрт эвәлт вәллўв.

– **Тыв хән юхәтсәты, тәм кәрта?**

– Тыв Полнавәт кәрта 1952-мит ол артән: щирн яха питсәт колхозәт. Шәлдта яха питсўв йи колхоза, щи кўш вәллўв тәта, ищи мурт Муцаңевн щи тухләман вәсўв.

Шәлдта 1964-мит ол пурайн мулты хот тәта омәссўв, шәлдта ай мисәта питсум.

– **Нын ин тәта кәт хуят вәлдәтн әңкен пида?**

– Па мин ин әңкөм пида щи вәлдумн. Йи икөмн ин еша вәл кәт ола щи йил хуламал.

– **А колхоз нынан нәтл муй әнтә тўт юх тәты муй йиңк тәты?**

– Па йиңк колхоз щи талдлал 25 вухн, а рэпитты утәт – 50 вухн.

– **А нын няврем тәйләтн, муй тәхийн лыв рэпитләт?**

– Әнтә, ән тәйлумн, атәлт хәщсумн, әңкөм ин 78 тәла щи йил, ма па 56 тәла щи йилум.

Прасковья Николаевна Юхлымова:

– **Нәң хән рэпитты питсән Шуил кәртәнән вәлменән?**

– Шуил кәртемен ма 14 тәл көмн щи питсум рэпитты, ащилўв ладя тәсыйт. Ин хулығыа кәртәв мирев 14 тәл көмн, мосәң, 14 тәл эвәлт па шимл, так тәм ай утләм пәда луплум, па, мосәң, ай пурайн рэпитты

П.Н. Юхлымова

питсўв. Ащилўв ладя тәсыйт, ән рэпиттыин муен деләң. Әңкилўв па юлн мухтышәк әнтәма йисәт.

– **Муйсәр рәпата нын версәты щи артән?**

– Олңа рэпитты питмөмн рыб-коопа тўт юх эвәтлясум, шәлдта па хўл велпәсн вәлдийлсум, турн верәнтсум. Щи киньщи муйле рәпата па. Щи рәпатайлўв. Турн талдийлсўв тәлн. Щи верәнтум рәпатайлўв.

– **Тәта па колхозн муйсәр рәпата верәнтсән?**

– Па Муцаңевн пәда питсум, иса рыбака вәсум, шәта, вантә, еш вой-хўл әнтәм вәс. Иса тыв Полнавәта касәлтәв вәнта. Полнавәта касәлдмев юпийн па 2-3 ол көм па рыбака вәсум. Шәлдта па әхәт сухум ёнтәсты хотәтн мулты холуп хәшман вәлдясум. Щи холуп хәшты тәхөм эвәлт пенсияя щи питсум. Щи артән мулты рәпатайт тынды вәсәт па пенсиялўв айт, щиты щи вәллўв.

Алексей Сенгепов,

Сўмәтвшо район

«Ленин пәнт хўват» газета,
№12-13 (2001-2002), ай кәр
тыләщ 29-мит хәтл, 1986-мит ол

Е.Н. Пендахова рәтләл кўтн

Ханты ясанг
(Хантыйское слово)
№19 (3679), 09.10.2025

Соучредители
Дума, Правительство
Ханты-Мансийского
автономного округа – Югры

Издатель
Департамент внутренней
политики
ХМАО-Югры

Редакция

ВРИО
главного редактора –
Рагимова Н.В.

Телефон (3467) 33-17-52(д.502)

Ответственный секретарь –
Вах Н.И.

Телефон (3467) 33-17-52(д.503)

Адрес редакции и издателя:

628011, г. Ханты-Мансийск,
ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52 (д.510)

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:

ООО «Печатный Мир г. Сургут»,
ул. Маяковского, 14.

Индексы **04393, 54393**

Тираж **2166** экз.

Заказ **4213**

Цена свободная

Газета
зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в
сфере связи,
информационных технологий
и массовых коммуникаций по

Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.

12+

Свидетельство о регистрации
ПИ №ТУ 72-00796
от 23 января 2013 г.

Мнение авторов публикаций
не обязательно отражает
точку зрения редакции.